

Edward Dąbrowski

Gostchorze, gm. Krosno Odrzańskie,
woj. zielonogórskie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 15, 170-172

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

w części północnej w płat calcowej gliny mają w przekroju pionowym kształt cylindryczny. Jedna z nich połączona jest z ukośnie prowadzącym do niej korytarzykiem o pionowych ściankach. Z warstw i jam uzyskano fragmenty naczyń esowatych o powierzchniach schropowaconych, naczyń wazowatych ornamentowanych ukośnymi żłobkami /także kilka fragmentów brzegów poziomo wyciągniętych/, naczyń baniastych i jajowatych /część posiada otwórki pod krawędzią wylewu/, mis ostro profilowanych półkulistych oraz talerzy o powierzchniach gładzonych, z których jedna zwykle ornamentowana jest koncentrycznymi rzędami dołków palcowo-paznokciowych. Znaleziono dość dużą ilość krzemieni, głównie odpadków i półsurowca, a także grociki, rdzenie oraz drapacze. W kilku jamach wystąpiła duża ilość polepy z odciskami prętów, oraz kamienne paleniska. Na uwagę zasługuje znaleziony w namytej warstwie, poniżej warstwy wczesnośredniowiecznej, drut żelazny z jednym końcem esowato wygiętym /fragment szpili/.

Jamy wczesnośredniowieczne kształtu owalnego, w przekroju nieckowate posiadały słabo uchwytny zarys. Zawierały ubogi materiał organiczny, nieliczne fragmenty ceramiki. Jedyne w jamie nr 9 znajdowały się dwa naczynia typu drohiczyńskiego oraz krzesiwo ogniwkowe.

W obrębie cmentarzyska znajdowały się groby zawierające pochówki jednostkowe w jamach kształtu prostokątnego i owalnego. Układ grobów rzędowy /stwierdzono 5 grobów w jednym rzędzie/. Szkielety zorientowane były głowami na zachód. Ręce wyciągnięte wzdłuż tułowia. Cztery szkielety wyposażone były w części stroju: kolie paciorków szklanych z krzyżkami i zawieszkami krzyżkowatymi, kabłączki esowate brązowe i posrebrzane, zausznice z pełnymi malinami, ze srebrną granulacją, brązowe pierścionki taśmowate i owalne w przekroju. Szkielet nr 8 wyposażony był ponadto w nóż żelazny.

Materiały przechowywane są w Muzeum Okręgowym w Białymstoku.

Badania będą kontynuowane.

GOSTCHORZE, gm. Krosno Odrzańskie
woj. zielonogórskie
Stanowisko 1

Muzeum Archeologiczne
Środkowego Nadodrza
w Świdnicy k/Zielonej Góry

Badania prowadził mgr Edward Dąbrowski. Finansował WKZ w Zielonej Górze.
Grodzisko wczesnośredniowieczne z VII-VIII oraz IX/X-XI w.

Nawiązując do odsłoniętej w 1980 r. powierzchni badanego obiektu, stanowiącej część głównego przekopu, przeprowadzonego wzdłuż dłuższej osi grodziska, wytyczono w kierunku północnym trzy następne półarówki /arów 8, 9 i 10/; uzyskano w ten sposób generalny przekop niemal do samej nasady cypla, o łącznej długości 100 m i szerokości 5 m. Także w

całości odsłonięto i wyeksplorowano podłużną jamę /mieszkalną?/, oznaczoną nr 29 i usytuowaną poprzecznie do dłuższej osi stanowiska /wykop szerokości 5 m pod kątem prostym do północnej części połowy aru 7-go, w kierunku wschodnim/.

Długość jamy 29 wynosi ponad 12 m, szerokość jej waha się od 1,5 do 3 m. Składa się ona z kilku segmentów, na przemian płytszych, to głębszych, zwykle z towarzyszącymi im większymi gniazdami kamieni /paleńska?/.

Jest uderzające, iż w kierunku nasady cypla, poza jamą 29, w odsłoniętych w 1981 r. wykopach /3 półarówki/, nie stwierdzono zupełnie analogicznych jam bądź skupisk kamieni o charakterze gospodarczym, jakie wystąpiły natomiast w wykopach z 1980 r. W arze 8 /10 x 5 m/, tuż poza jamą 29, poniżej humusu ornego, pojawiła się warstwa gliny, w wyższej partii zmieszana ze żwirem. Tworzy ona masyw szerokości ponad 10 m; w arze 9 /w kierunku nasady cypla/ masyw ten kończy się raptownie bardzo stromym spadkiem; u jego spodu, na calcu, wystąpiły ślady wzdłużnych konstrukcji drewnianych w postaci brązowych smug, bądź negatywów dyli, odcisniętych w glinie, wypełnionych drobnoziarnistym piaskiem. Konstrukcje te niewątpliwie stanowiły wzmocnienie podstawy wału I-go, bezpośrednio broniącego dostępu na majdan osady.

W pochówkach arów 9 i 10 wyeksplorowano wypełniska dwu fos, przedzielonych słabo zachowanymi śladami podstawy drugiego, mniejszego wału. W wypełniskach stwierdzono liczne ślady, rozmytej działaniem wody, spalenizny, tudzież znaczne ilości kamieni, wśród nich także o dużych rozmiarach. Wszystkie te ślady należy bezspornie uznać za rozsypisko wyższych partii obu wałów.

Najmłodszymi elementami, znalezionymi w wypełniskach fos, są ułamki naczyń stalowoszarych, odznaczających się szerokimi okapami oraz żelazny pierścionek, datowany na XIV w. Przedmioty te wskazują, że w owym właśnie czasie formy płonowe grodziska uległy ostatecznej niwelacji; wały zlikwidowano, a fosy zasypano. Prócz tego znaleziono tu fragmenty naczyń z II-jej fazy użytkowania grodu, datowanych na X i XI w. /ceramika górą obtaczana typu wielkopolskiego fazy C wg W. Hensla i w niewielkiej ilości całkowicie obtaczana fazy D/. Nierównie więcej fragmentów naczyń glinianych pochodzi z I-jej fazy użytkowania grodziska /ceramika typu południowowielkopolskiego i północnodolnośląskiego, nawiązująca do odkrytej na pobliskim grodzisku w Połupinie, datowana na drugą połowę VII w. - pierwszą połowę VIII stulecia/. Powyższy rodzaj ceramiki szczególnie obficie wystąpił w jamie 29; znaleziono w niej także całe lub niemal całe naczynia. Jama 29 dostarczyła nadto dużej ilości kości zwierzęcych i rybich. Na uwagę zasługują szczęki bobrów, a także wykonany z siekacza tego gryzonia, wisiołek-amulet z przewierconym otworem.

Z innych zabytków, odkrytych w jamie 29, można wymienić paciorek z zielonkawego szkła oraz kilka drobnych przedmiotów żelaznych i kilka półwytworów rogowych. Pospolitym zabytkiem są przęśliki gliniane.

Zabytki i dokumentacja znajdują się w Muzeum Archeologicznym Środkowego Nadodrza w Świdnicy k/Zielonej Góry.

Prace będą kontynuowane.

GRÓDEK LEŚNY, k/Przysuchy
woj. radomskie

Wojewódzki Konserwator
Zabytków
w Radomiu

Badania prowadziła dr Eligia Gąssowska. Finansowała WKZ w Radomiu. Wczesnośredniowieczne sanktuarium pogańskie.

Prace miały niewielki zakres, przewidziane bowiem i zrealizowane zostały jako czynności o charakterze weryfikacyjnym, mające głównie na celu rozeznanie systemu komunikacyjnego na zewnątrz i wewnątrz obiektu, błędnie dawniej interpretowanego jako gród, a nie sanktuarium. Odsłonięcie "szwów" łączących wały w południowym miejscu styku i u tzw. zbiegu północnego, uczytelniło nie tylko sposób budowy, ale przede wszystkim następstwo czasowe powstawania poszczególnych faz konstrukcji. Stwierdzono, że w pierwszym etapie budowy został wzniesiony wał okrężny tworzący elipsę na wschodzie założenia, następnie do zachodniej części tego wału został dostawiony krótki, "poprzeczny" wał II, który można też określić jako drugi, zachodni obwód elipsy wschodniej, a dopiero w trzeciej fazie prac konstrukcyjnych dobudowano do elipsy i wału II obwód zewnętrzny, czyli wał III zataczający półkoło od zachodu. Do środka założenia wiodły dwa wejścia, jedno od południowego wschodu, drugie na północy pomiędzy otwartym na wschód krańcem ramienia wału III a wałem II. Nie jest wykluczone, że podejścia od podnóża góry były oznaczone specjalnymi formami kamiennymi, z których dwie zachowały się do dziś. Ponadto stwierdzono w wykopie założonym na wale I, że gruba warstwa spalenizny zalegająca od spągu do mn. 1/3 wysokości wału, nakryta od góry płaszczem kamienno-ziemnym, powstała z jednorazowej akcji wypalenia lasu przed przystąpieniem do budowy i obrazuje etap wstępny przygotowania terenu. Całość założenia ma bliską analogię w obiekcie na Górze Dobreszowskiej w Górach Świętokrzyskich i funkcja jego jako świątyni nie budzi wątpliwości. Można datować ją na podstawie dużych, dobrze zachowanych fragmentów naczyń glinianych najwcześniej na VIII, a prawdopodobnie na IX/X w.

GRUDZIĄDZ-MNISZEK
woj. toruńskie
Stanowisko III

patrz
paleolit i mezolit